

“EY VATAN ARKADAŞLAR UYKULARDAN UYANSIN” İSİMLİ ESERDE ATASÖZLERİ VE VECİZELER

Sundus MUHAMMED¹

Öz

Bu çalışmada, ilk baskısından itibaren çokça okunan, bir felaket gibi çöken, Türkiye için önemli bir dönemin anılarını anlatan ve milletimiz tarafından takdir edilen 'Ey Vatan' adlı eserde geçen atasözleri ve vecizeler tespit edilip sınıflandırıldı. Türkiye için anlamlı ve önemli bir değer olan vatan ve milletin durumu ile siyasetini anlatan bir eserdir. Bu kitap içinizdeki donmuş değerleri parçalayacak bir balta olmalıdır. Osman Pamukoğlu Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmış bir ulusun yeniden doğuşunu ve Türklerin nasıl kahramanca vatanlarını savunduğunu anlatıyor. Ey vatan, 30 yılı aşkın bir süre Türk ordusuna hizmet vermiş ve Güneydoğu'da ateşin içinden geçmiş bir generalin, deneyimlerinden ortaya çıkan, vatan, savaş ve liderlik üzerine görüşlerini içeriyor. Bu eserde atasözleri ve vecizelerin yerinde kullanılmış olması dikkat çekicidir. Bu eserde atasözleri ve vecizelerin oldukça yerinde kullanılmış olması oldukça dikkat çekicidir. Bu çalışma ile 'Ey Vatan Arkadaşlar Uykulardan Uyansın' eserinin yeniden Türk Milletince hatırlanacağı ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Osman Pamukoğlu
Atasözleri
Vecizeler
Kelam-ı Kibar

Makale Hakkında

İnceleme Makalesi
Gönderim Tarihi : 06.05.2022
Kabul Tarihi : 25.10.2022
E-Yayın Tarihi : 28.11.2022

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. e-posta: sundusturkmen6@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6858-0249

“EY VATAN FRIENDS WAKE UP FROM SLEEP” PROVERBS AND SAYINGS

Abstract

In this study, proverbs and aphorisms were identified and classified in the work called Ey Vatan, which was widely appreciated and read since its first edition by our nation, and it is telling the memories of an important period for Turkey. It is a work that describes the state and politics of the homeland and nation, which is a meaningful and important value for Turkey. This book should be an ax to shatter the frozen values within you. Osman Pamukoğlu talks about the rebirth of a nation defeated in the First World War and how the Turks heroically defended their homeland. Ey vatan, contains the views of a general about homeland, war and leadership who served in the Turkish army for more than 30 years and went through fire in the Southeast, and it emerged from his experiences. It is striking that proverbs and aphorisms are used in this work. It is quite remarkable that proverbs and aphorisms are used quite appropriately in this work. With this study, it is hoped that the work ‘Ey Vatan Friends Wake Up From Sleep’ will be remembered by the Turkish Nation again.

Keywords

Osman Pamukoğlu
Proverbs
Aphorisms
Kalam-i Kibar

Article Info

Review Article

Received : 05.06.2022
Accepted : 10.25.2022
Online Published : 11.28.2022

Kaynakça Gösterimi: Muhammed, S. (2022). “Ey Vatan Arkadaşlar Uykulardan Uyansın” İsimli Eserde Atasözleri ve Vecizeler. Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 3 (2), 221-232.

Citation Information: Muhammed, S. (2022). “Ey Vatan Friends Wake Up From Sleep” Proverbs and Sayings. Journal of Society, Economics and Management, 3 (2), 221-232.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze gelen, uzun deneyimlerden yararlanarak kısa ve özlü öğütler veren, toplum tarafından benimsenerek ortak olarak kullanılan kalıplaşmış sözlere 'atasözü' denir. Türkçede 'Sav', 'Emsâl' olarak da adlandırılır. Bir toplumun duygu, düşünce inanç ve kültür yapısını yansıtan atasözlerinin kim tarafından ne zaman söylendiği bilinmez. Yani atasözleri anonimdir. Bu sözler topluma mal olmuş, toplum tarafından benimsenmiş ve yüzyılların düşünce ve mantık isteminden geçerek günümüze ulaşmış kısa ve özlü sözlerdir. Atasözleri, bir düşünce açıklanırken ya da savunulurken tanık olarak da gösterilirler. Bunun yanında bir düşünceyi, bir duyguyu, bir ilkeyi kısa ve kesin bir biçimde anlatan, genellikle kim tarafından söylendiği bilinen özlü sözlere ise 'vecize' veya eski tabirle 'kelâm-ı kibar' denir. Atasözleri ve vecizeleri çok olan milletlerin dilleri de medeni bir dil hâline gelmiş demektir. Özellikle atasözleri sahip olduğu milletin seciyesini açık bir şekilde ortaya koyar. Onların tarihî süreçlerini, sevinçlerini, kültürlerini ve bütün bu öğelerden çıkardıkları tecrübelerini anlatır. Vecizeler ise genellikle milletin içinden yetişen büyük insanların sözleri anlamına geldiği için bir nevi o topluluğun kültür ve medeniyet seviyesinin göstergesi sayılır. Çalışmada ilk önce eser incelemesi yapılarak, bir anı kitabı okur gibi yüzeysel okuyarak başlandı. Okuma bitirdikten sonra, Osman Pamukoğlu'nun eserinde kullandığı atasözlerinin tespiti yapılmıştır. Tespit edilen atasözleri birer birer fişlenildi. Atasözlerini bitirdikten sonra, kimin tarafından söylendiği belirtilen vecize sözleri işlenmiştir. Atasözleri ve vecizeler konularına göre sınıflandırıldı, bütün ara başlıklarda toplanılan atasözleri ve vecizeler uygun bir şekilde sıralanmıştır.

1. Eserde Yer Alan Atasözlerinin Sınıflandırılması

1.1. İnsanla İlgili Atasözleri

Aslında bütün atasözleri insanla ilgilidir. İçinde ne geçerse geçsin sonuçta kişinin kendine ders çıkarması içindir. Yaşanmış, deneyimlenmiş ve sabitlenmiş konuların özeti olarak çıkan bu sözler kısa hayat dersi verir.

"Katrandan olmaz şeker, olsa da cinsine çeker" (Pamukoğlu, 2017: 57).

"Armut dalının dibine düşer" (Pamukoğlu, 2017: 68).

"Aptallar yaşam ve ölüm için uzağa bakarlar. Her ikisi de yanı başlarındadır" Kuzey Amerika yerlilerinin (Apaçi) Atasözü (Pamukoğlu, 2017: 72).

"Kapalı ağza armut düşmez" İtalyan Atasözü (Pamukoğlu, 2017: 77).

"Boş çuval ayakta (dik) durmaz" (Pamukoğlu, 2017: 78).

"İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur" (Pamukoğlu, 2017: 87).

"Beterin beteri var (-dır)" (Pamukoğlu, 2017: 120).

"El yumruğu yemeyen kendi yumruğunu değirmen taşı sanır"(Pamukoğlu, 2017: 142).

1.2. Hayvanla İlgili Atasözleri

İçinde hayvan geçen atasözleri aynı zamanda benzetmeler de içerir. Tıpkı birer fabl gibidirler. Hayvanlar üzerinden insanları öğütlerler. Aşağıda örnekleri bulunan atasözlerinde olduğu gibi yine insana nasıl davranması ya da davranmaması gerektiğini söyler.

"Ardından yüz köpek havlamayan kurt, kurt sayılmaz" Moğol Atasözü (Pamukoğlu, 2017: 91).

"Hep aynı yerde duran beygirin etleri yumuşar" Moğol Atasözü (Pamukoğlu, 2017: 98).

1.3. Doğa ile İlgili Atasözleri

Doğa ile ilgili atasözleri doğa olaylarından, canlılardan örnekler vererek sonuç çıkarmayı isteyen atasözleridir. "Ağaç yaşken eğilir" derken çocuklarımızı küçükken eğitmemiz gerektiğini öğütler. Ya da "Acı patlıcanı kırağı çalmaz" derken de kuvvetli insan kolay zarar görmez demek ister. Diğer türlerde olduğu gibi yine insana tecrübe aktaran sözlerdir.

"Denize düşen yılana (yosuna) sarılır" (Pamukoğlu, 2017: 120).

2. Vecizeler

2.1. Eserde Geçen ve Kime Ait Olduğu Belirtilen Vecizeler

Vecize Arapça kökenli bir kelime olup Türkçe karşılığı özdeyiştir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde "bir duyguyu, bir düşüncüyü, bir ilkeyi kısa ve özgün bir şekilde anlatmaktır. Genel olarak kim tarafından söylendiği belli olan özlü sözler vecize, kalamıkibar, ülger, motto, aforizm ve aforizma" olarak tanımlanmaktadır (www.sabah.com.tr, 2021) Özdeyiş derin anlamı olan geniş duygu ve anlatıların tek ve sloganımsı cümle şeklini almış halidir. Yani, derin duygu nitelikleri ve onlarca kelimeyle ifade edilmeye çalışılanın tek solukta çıkmasıdır. Özdeyiş söyleyeni belli, kısa, anlamlı sözdür. Bireysel ya da toplumsal bir ilke, bir görüş, bir kanıyı en kısa yoldan anlatır. Yaşam deneyimlerine ve gözleme dayanır. Vecizeler bağımsız yazıldığı gibi, bir eserin içinde dağınık da bulunabilir (www.hurriyet.com.tr, 2021).

"Mirasyediler aslında geleceklerini yer" Osman Pamukoğlu (Pamukoğlu, 2017: 8).

"Şükran duygusu asaletin göstergesi, nankörlük sevginin mezarıdır" Osman Pamukoğlu (Pamukoğlu, 2017: 8).

"Bir iyileşmeden önce her şey kötü olur" Osman Pamukoğlu (Pamukoğlu, 2017: 8).

"Bu kendini bir emele bütünü ile adayarak çıkılan yolculuk, asıl hayatın, hatta ebedi hayatın yoludur" Şevket Süreyya Aydemir (Pamukoğlu, 2017: 22).

"Ferman padişahın dağlar bizimdir" Dadaloğlu (Pamukoğlu, 2017: 22).

"Yurttaşların zorunlu olarak kötüleştikleri bir aşağılık devlet varsa, orada kötü olanı değil, kötü olmaya zorlayan adamı asmak gerekir" Jean-Jacques Rousseau (Pamukoğlu, 2017: 53).

"Uzağı düşünmeyen adam, acıyı yanı başında bulacaktır" Konfüçyüs (Pamukoğlu, 2017: 56).

"İhtilal yapılmaz, gelir" Voltaire (Pamukoğlu, 2017: 58).

"Sorgulanmayan hayat yaşamaya değer" Sokrates (Pamukoğlu, 2017: 78).

"Yüzmeyi kitaptan öğrenip de denizden sağ çıkan hiç görülmemiştir" Osman Pamukoğlu (Pamukoğlu, 2017: 87).

"Korku, gelecek bir kötülüğü beklemektir" Platon (Pamukoğlu, 2017: 89).

"Ölümün avcılık yaptığı bu dünyada, kuşku ve pişmanlık için zaman yoktur" Carlos Castaneda (Pamukoğlu, 2017: 94).

"Kararlılık keskin bir bıçağa benzer ve düzgün keser, kararsızlık ise kör bir bıçak gibi kestiği her şeyi parçalar, yırtar" Jan Mckeithen (Pamukoğlu, 2017: 94).

"Mazeret kültürü; tembellerin, kaygısızların, işi arsızlığa vuranların kültürüdür" Osman Pamukoğlu (Pamukoğlu, 2017: 95).

"Özgür olmadıkları halde kendilerini özgür sananlar kadar hiç kimse tutsak olamaz" Goethe (Pamukoğlu, 2017: 95).

"Hiç kimse bir yengece düz yürümeyi öğretmez" Aristo (Pamukoğlu, 2017:95).

"Sizi yere yıkan yumruk, sert olandan ziyade, nereden geldiğini görmediğiniz yumruktur" Joe Torres (Pamukoğlu, 2017: 98).

"Tanrı'nın hikmetinden sual olmazmış!" Osman Nuri Topbaşı Hocaefendi (Pamukoğlu, 2017:105).

"Yalan da olsa söyle Tatar ağası" Irak Musul Valisi (Pamukoğlu, 2017: 121).

"Ekinciğe döndürülmüş ademicik" Yunus Emre (Pamukoğlu, 2017: 123).

"Anne ve babaca Türk olsa bile, yine de Türk değildir; devşirmedir" Ziya Gökalp (Pamukoğlu, 2017: 124).

"Bir kör bir köre yol gösterirse ikisi de çukura yuvarlanır" Matthew Henry (Pamukoğlu, 2017: 131).

"Zaman genelde ilaçtır, fakat bir ağacı gövdesinden yaralarsanız geçen zaman yarayı ortadan kaldırmaz, büyütür" Osman Pamukoğlu (Pamukoğlu, 2017: 132).

"Küçük de olsa bir tecavüz ve saygısızlığa müsamaha göstermek, mütecavizi daha cesur ve haklı hale getirir" Kanuni Sultan Süleyman (Pamukoğlu, 2017: 142).

"Kafaları henüz olmamış birer karpuz. İçindeki çekirdekler hala teşekkül etmemiş; ham bir kelek. Bu kelek ne zaman kemale erecek!" Ömer Seyfettin (Pamukoğlu, 2017: 143).

2.2. Eserde Yer Alan, Kime Ait Olduğu Belirtilmeyen Vecizelerin Konularına Göre Sınıflandırılması

2.2.1. Vatan ve Millet ile İlgili Vecizeler

Bu sözleri söyleyenin kim olduğu bilinmese de muhakkak ki büyük adamlar tarafından söylenmiş ders niteliğinde çıkarımlardır. Vatanseverliğimizi ve ülke ile ilgili toplumsal karakterimizi sorgulamayı sağlarlar.

"Bir millet ricalarla, adalet ve merhamet dilenerek şeref ve bağımsızlığını sürdüremez" (Pamukoğlu, 2017: 7).

"Bir ulus zayıf düşürülmemelidir" (Pamukoğlu, 2017: 7).

"Bir ulusun gerçek karakteri de tarihinin önemli buhranlarında meydana çıkar" (Pamukoğlu, 2017:94).

"Irak bindi bir alamete, gidiyor kıyamete" (Pamukoğlu, 2017: 130).

2.2.2. Tarih ve Dünya ile İlgili Vecizeler

Bu sözler için; tarihi olaylardan ilham alarak söylenmiş, üzerine sayfalarca yazı yazabileceğiniz bir cümlelik özetlerdir denebilir.

"Tarih ve kültür olmadan millet olunmaz" (Pamukoğlu, 2017: 7).

"Tarih duygusu, şeref duygusu, vakarı bir ulusun her şeyidir" (Pamukoğlu, 2017: 7).

"Güçle alınan güçle geri verilir" (Pamukoğlu, 2017: 137).

2.2.3. İnsanlar ile İlgili Vecizeler

İnsanla ilgili vecizeler; yaşanmış, deneyimlenmiş konuların bize aktarımıdır. Dikkat edilirse bilhassa acı çekildiği ve bunun sonucunda söylendiği izlenimini doğururlar. Aynı zamanda o ülkenin geçmişini ve karakter özelliklerini de barındırırlar.

"Yapamadık yıktık! Onarmadık harap ettik!" (Pamukoğlu, 2017: 10).

"Karnı tok adamdan, hiçbir zaman devrimci olmaz" (Pamukoğlu, 2017: 60).

"İlerleme alanlarında asiller, çöküş alanlarında alçaklar başarılı olur" (Pamukoğlu, 2017: 60).

"Bir toplum başka bir toplumun, bir insan başka bir insanın efendisi olamaz" (Pamukoğlu, 2017: 72).

"Birtakım ilkeleri ve kuralları öğrenmiş olmak insanın ne kişiliğini değiştirir ne de geliştirir" (Pamukoğlu, 2017: 86).

"Bilmeyen hep uydurur, az bilen de tavuk ayağı gibi eşinir" (Pamukoğlu, 2017: 87).

"Bir insanın kişiliği geniş ölçüde atalarından kalma mirastır" (Pamukoğlu, 2017: 88).

"Seçim yoluyla bir büyük adamı bulup çıkarmak, bir iğnenin gözünden deveyi geçirmek kadar zordur" (Pamukoğlu, 2017: 91).

"Özveri ve mertlik olmadan salt teknikle insanların ruhuna girilemez" (Pamukoğlu, 2017: 92).

"İnsanlar iyi huyları boşluktan ve umutsuzluktan kazanır" (Pamukoğlu, 2017: 94).

"İnsanların ruhu bükülmeden yenilgi olmaz" (Pamukoğlu, 2017: 94).

"İnsanları mutluluk hallerinde anlamaya çalışanlar yanılırlar, onları felaket anlarında tanımak gerekir" (Pamukoğlu, 2017: 94).

"İnsanları tanımanın mihenk taşı zorluktur" (Pamukoğlu, 2017: 94).

"Düşük ruhlu bir insanla küçük balıklar aynı özelliği taşırlar, her ikisi de kıyıya yakın dururlar, derin sulara hasret duyarlar, ama oralara gitmeye cesaret edemezler" (Pamukoğlu, 2017: 95).

"Bir insan başka bir insana herhangi bir şey öğretmez, öğrenme isteği duyan kişi öğrenir" (Pamukoğlu, 2017: 95).

"İnsanların ruhları beslendikçe mücadele daha bir anlam kazanır" (Pamukoğlu, 2017: 98).

"Aştan çıkan nane çöpü gibi" (Pamukoğlu, 2017: 117).

"Kimse kanun çıkararak ahlaksız bir insanı ahlaklı hale getiremez" (Pamukoğlu, 2017: 153).

"Bugünkü kuşakları yönetmeye kalkmak akla ziyandır" (Pamukoğlu, 2017: 155).

"İnsanoğlunun yeryüzü serüveninde, tarih boyunca, kötü giden işlerin ceremesini de halk öder" (Pamukoğlu, 2017: 156).

2.2.4. Hayvanlar ve Doğa ile İlgili Vecizeler

Hayvanlarla ilgili atasözlerinde olduğu gibi hayvanlarla ilgili vecizeler de benzetmeler yapılarak insana mesaj vermeyi amaçlar. Zira doğadan çıkarılacak ders çöktür.

"Kuyuda oturanlar kuyunun ağzı kadar gökyüzünden başka bir şey göremezler" (Pamukoğlu, 2017: 10).

"Tilkiler de tüyünü değiştirir, ama huylarını asla!" (Pamukoğlu, 2017: 81).

"Kimse kurşunu havada tutamaz" (Pamukoğlu, 2017: 88).

"Kimseye karada yüzme öğretilemez" (Pamukoğlu, 2017: 88).

"Kimse bir ördek yavrusunu kartal yavrusunda besleyip büyüterek onu kartal yapamaz" (Pamukoğlu, 2017: 88).

"Doğa, Tanrı'nın sanatıdır" (Pamukoğlu, 2017: 89).

"Kimse bir kütük yığınının arkadan iterek öne doğru hareket ettiremez" (Pamukoğlu, 2017: 94).

"Kimse, atıl bir buhar yığınının şimşek çıkaramaz" (Pamukoğlu, 2017: 94).

"Düşük ruhlu bir insanla küçük balıklar aynı özelliği taşırlar, her ikisi de kıyıya yakın dururlar, derin sulara hasret duyarlar, ama oralara gitmeye cesaret edemezler" (Pamukoğlu, 2017: 95).

"Cüceyi dağın zirvesine de oturtsan, boyu uzamaz misali" (Pamukoğlu, 2017: 96).

"Bir kuyu ne kadar derin olursa oradan çıkmak bir o kadar zor olur" (Pamukoğlu, 2017: 107).

"Onların dümen suyunda bulunmak ise sonunda gemiyi karaya tam oturtmakla bitecektir" (Pamukoğlu, 2017: 142).

"Doğada sınır yoktur" (Pamukoğlu, 2017: 155).

"Yeryüzünde bütün canlıların tek amacı huzurdur" (Pamukoğlu, 2017: 155).

2.2.5. Liderlik ve Yöneticilik ile İlgili Vecizeler

Bu tür vecizeler, kimin örnek alınması gerektiğini yanlış insanların peşinden gidilmemesini, onların yönetici olarak seçilmemesini ve doğru insanların örnek alınması gerektiğini öğütler. Ayrıca lider bulunduğu bölgeye yarar sağlayan, elindeki gücü kullanabilme yeteneğiyle doğru orantıda çevresini etkileyen kişidir. Sorumluluk alır, zeka ve bilgiye dayalı kararlar verir. Yönetici ise bir birimin sorumlusu konumundadır. Bu görevle alakalı tekrar eden, gözetim ve denetimde bulunan kişidir.

"Önder büyük dertleri küçültür ve küçükleri yok eder" (Pamukoğlu, 2017: 85).

"Önder ve sanatçı doğulur" (Pamukoğlu, 2017: 88).

"Önderdeki cesaret ve sürat her işin başı ve çözümüdür" (Pamukoğlu, 2017: 89).

"Önderlik, hakkaniyettir" (Pamukoğlu, 2017: 90).

"Önder, sel haline gelmeden suyun önünü almasını bilir" (Pamukoğlu, 2017: 94).

2.2.6. Sanatla İlgili Vecizeler

Sanatı övmek, sanata teşvik etmek, sanata yakınlaştırmak için söylenmiş sözler önemlidir. Büyük önderimizin dediği gibi "Sanatsız kalmış bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir" (M. Kemal Atatürk).

"Önder ve sanatçı doğulur" (Pamukoğlu, 2017: 88).

2.2.7. Dinle İlgili Vecizeler

Ruhani yönümüzü etkileyen bu sözler insanı hayata bağlar. Elindekini kaybedenlere 'Allah bir kapıyı kaparsa diğerini açar' demek, Umudunu yitirenlere 'Allah büyüktür' demek en derin üzüntülerde bile işe yarar. Şükretmek, tevekkül etmek, hayata bağlanmak için yüksek fikirli insanların sözlerine her zaman ihtiyaç duyulur.

"Tanrı'nın canlıya verdiği en değerli şey onun canıdır" (Pamukoğlu, 2017: 88).

"Geleceği ancak ben bilirim, peygamber bile mırıldanamaz" (Pamukoğlu, 2017: 90).

"Tanrı'nın sizi terk ettiğini düşünmeye başlarken hiç beklenmeyen olaylar olur" (Pamukoğlu, 2017: 97).

2.2.8. Kahramanlık ve Cesaretle İlgili Vecizeler

Bir irade ve cesaret sahibi olabilene kahraman denir. Bu tür vecizeleri genellikle tüm toplumlarda en çok övülen erdemler için söylenilirdi.

"Korku cesaretin düşmanıdır" (Pamukoğlu, 2017: 88).

"En zeki davranış en cesur kararı vermekle olur" (Pamukoğlu, 2017: 98).

"Savaşta cesur insanlar yaralandıklarını bile hissetmez" (Pamukoğlu, 2017: 98).

2.2.9. Soyut Kavramlarla İlgili Vecizeler

Bu tür vecizeler en çok düşündürülen sözlerdir. Derin anlamlarını derin yaşanmışlıklardan alırlar.

"Umutsuzluğa giden yol baştan kesilmez ise, küçük çatlakların sonunda en sağlam duvarı bile yıktığı görülecektir" (Pamukoğlu, 2017: 91).

"Sorumluluk duymak ve sorumluluğa atılmak yüce bir erdemdir" (Pamukoğlu, 2017: 93).

"Alışkanlık, başlangıçtaki zayıf bir ipin sonradan kırılmaz zincirler haline gelmesine denir" (Pamukoğlu, 2017: 107).

"Hal ancak, yakın geçmişin ektiğini biçer" (Pamukoğlu, 2017: 119).

"Ayakkabı dar olunca dünya geniş olmuş, ne fayda!" (Pamukoğlu, 2017: 154).

2.2.10. Ölümle İlgili Vecizeler

Ölümle ilgili sözler düşünülüşünün aksine karamsarlık değil yaşama sevinci aşılırlar. Sahip olunan hayatın kıymetinin bilinmesi açısından önemlidirler.

"Ölüm de doğanın gücüdür" (Pamukoğlu, 2017: 89).

"Hiçbir canlı ölümle baş edemez" (Pamukoğlu, 2017: 89).

"Ölüm bilinci ve tam istek her türlü korkuyu kökünden söker atar" (Pamukoğlu, 2017: 89).

"Canlılar bile eskidikleri için ölür" (Pamukoğlu, 2017: 154).

2.2.11. Zamanla İlgili Vecizeler

Zaman ölçülmüş ya da ölçüle bilen bir dönem uzaysal boyutu olmayan bir sürekliliktir. Zaman kavramı felsefenin üzerinde teoriler geliştirdiği son derece derinlikli bir kavramdır. Fakat zaman aynı şekilde günlük yaşamın da göreceli "somut bir unsurdur". Bu vecizelerde zaman için söylenildi.

"İnsanı öldüren bir silahtan çıkıp bedenine saplanan kurşun parçası değil, onun süratidir, hızıdır" (Pamukoğlu, 2017: 89).

"Öyle zamanlar olur ki, her saat bin adamdan daha kıymetlidir" (Pamukoğlu, 2017: 97).

"Zamanı gelmeden kimseye hiçbir şey olmaz, gemi batacaksa, limanda bile batar" (Pamukoğlu, 2017: 98).

2.2.12. Askerlik ve Savaş ile İlgili Vecizeler

Bir millerin askerlik ve savaş ile ilgili söz varlığına bakıldığında o milletin geçmişteki yaşanmışlıkları hakkında detaylı bilgiye ulaşılır.

"Savaş, seller ve depremler gibi doğal bir afettir" (Pamukoğlu, 2017: 97).

"Savaş evrensel bir olaydır" (Pamukoğlu, 2017: 97).

SONUÇ

Ey Vatan Arkadaşlar Uykulardan Uyansın adlı eserde on iki konu başlığına ayrılmış, altmış sekiz tane kime ait olduğu belirtilmeyen vecizeye yer verilmiştir. Kime ait olduğu belli olan vecizelerin sayısı yirmi beştir. Bunlardan başka eserde on bir tane, üç konu başlığına ayrılmış atasözü tespit edilmiştir.

Yukarıdaki rakamlarla belirtilen atasözü ve vecize sayısı, temel bir eser için oldukça fazladır. Bir askerın kaleminden çıkmış olan bu kitap, anlattığı gerçekler ve çözüm yollarının dışında, edebiyatımız için de her daim değerini muhafaza edecek bir eser olarak anılacaktır.

Eser, dil ve üslup açısından da çok değerlidir. Çünkü bir eser kanla ve özdeyişlerle yazılmışsa, okumak değil, ezberlenmek ister ve kesin bir vatanseverlik duygusuyla edebi ve fikri bir eserdir. Pamukoğlu eserinde, Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmış bir ulusun yeniden doğuşunu anlatmıştır. *Ey Vatan* 30 yılı aşkın bir süre Türk Ordusuna hizmet vermiş ve Güneydoğu'da ateşin içinden geçmiş bir generalin, deneyimlerinden ortaya çıkan vatan, savaş ve liderlik üzerine görüşlerini içermektedir. "Yüzmeyi kitaptan öğrenip de denizden sağ çıkan hiç görülmemiştir." sözüyle, sadece bir asker olmadığını, aynı zamanda kalemi güçlü bir yazar olduğunu da göstermektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışmada içerisinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, çalışmanın özgün olduğunu, bildiririm. Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu çalışma tek yazar tarafından hazırlanarak ortaya konulmuştur.

Çıkar Beyanı

Bu çalışma tek yazar tarafından hazırlandığı için çıkar çatışması durumu yaşanmamıştır.

KAYNAKÇA

Akkuş, M. (2020). *Atasözleri ve Deyimler Üzerine İncelemeler*. İstanbul: Akçay Yayınları.

Aksoy, Ö. Â. (1970). *Atasözleri ve Deyimler El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Aksoy, Ö. Â. (2019). *Atasözleri ve Deyimler 2 Cilt*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Batur, S. (2018). *Açıklama ve Öyküleriyle Türk Atasözleri*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Gerçek, S. N. (1961). *Atalar Sözü*. İstanbul: Kanaat yayınları.

<https://www.hurriyet.com.tr/egitim/ozdeyis-nedir-ve-ozellikleri-nelerdir-ozdeyis-ornekleri-41816949> (24.05.2021).

<https://www.sabah.com.tr/tdk-anlami/ozdeyis-ne-demek-ozdeyis-tdk-sozluk-anlami>
(27.8.2021).

Pala, İ. (2018). *Sözün Özünden Dünden Bugüne Atasözleri*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2019). *Bölge Ağzlarında Atasözleri ve Deyimler*. Ankara: TDK Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2019). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

Yıldırım, A. (2017). *Yeni Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınevi.

Pamukoğlu, O. (2017). *Ey Vatan Arkadaşlar Uykulardan Uyansın*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.

EXTENDED ABSTRACT

Proverbs and Sutras were discussed in the article called 'Ey Vatan Friends, Wake Up From Sleep'. Proverbs are stereotyped words that come from the past, give short and concise advice by benefiting from long experiences, are adopted by the society and used in common, and they were determined by classifying the Proverbs. Proverbs about people, which are among the proverbs on different subjects, are for the person to learn a lesson for himself, regardless of what is in it. These words, which are the summary of lived, experienced and fixed issues, give a short life lesson. Proverbs about animals in animal proverbs also contain similes. They are just like fables. They advise people over animals. Proverbs about nature are proverbs that want to draw conclusions by giving examples from natural events and living things. When they say, 'You can not teach an old dog new tricks', it advises that we should educate our children when they are young. Or, when he says 'The worthless need no protection', he means that a strong person is not easily damaged. As in other genres, they are words that convey experience to people. Aphorisms were handled by classifying them like Proverbs. Aphorisms are aphorisms that describe a thought, a feeling, a principle in a short and precise way, and are generally known by whom they are said. His aphorisms are divided into two separate topics. Sutras specified to whom they belong and Sutras not specified to whom they belong. And it was determined by classifying his Sutras, which were not specified. His Sutras about the Homeland and the Nation, which are on different subjects, are inferences that are in the nature of lessons given by great men, although it is not known who said the words. They enable us to question our patriotism and our social character regarding the country. For the sayings of Sutras about History and the World; It can be said that they are one-sentence summaries, inspired by historical events, on which you can write pages. Sutras about People are the transfer of lived and experienced issues to us. If attention is paid, they give the impression that they are suffering, and as a result, they are told. They also contain the history and character traits of that country. Sayings about animals and nature as with proverbs about animals, aphorisms about animals also aim to give a message to people by making analogies. There are many lessons to be learned from nature. The Sutras on Leadership and Management advise who should be taken as an example, not to follow the wrong people, not to choose them as managers, and to take the right people as an example. In addition, a leader is a person who benefits the region he is in and influences his environment in direct proportion with his ability to use the power in his hand. Takes responsibility and makes decisions based on intelligence

and knowledge. The manager is in charge of a unit. It is the person who repeats, supervises and supervises related to this task. Sayings about art the words spoken to praise art, to encourage art, to bring art closer are important. These sayings, which affect our spiritual side, connect people to life. Saying 'If god closes one door, opens a thousand new ones' to those who have lost what they have, and saying 'God is great' to those who have lost hope works even in the deepest sorrows. Always use the words of high-minded people to give thanks, trust, and connect to life is needed. Such aphorisms were often sung for the most praised virtues in all societies. Sutras about abstract concepts are the most thought-provoking words. They take their deep meanings from deep experiences. Sayings about death contrary to popular belief, words about death do not instill pessimism, but joy of life. They are important in terms of recognizing the value of the life they have. Aphorisms about time is a measured or measurable period, a continuum without spatial dimension. The concept of time is an extremely deep concept on which philosophy has developed theories. But time is likewise a relatively "concrete element" of daily life. In these aphorisms it was said for time. Sutras about military service and war, on the other hand, when looking at the vocabulary of a mile about military service and war, detailed information about the past experiences of that nation is reached. In the work called "Ey Vatan Friends, Sleep Through Sleep", it is divided into twelve topics, and sixty-eight aphorisms are included. The number of aphorisms whose identity is known is twenty-five. In addition to these, eleven proverbs divided into three topics have been identified in the work. The number of proverbs and aphorisms indicated by the numbers above is quite high for a basic work. This book, which was written by a soldier, will be remembered as a work that will always preserve its value for our literature, apart from the facts and solutions it tells.

The work is also very valuable in terms of language and style. Because if a work is written with blood and aphorisms, it wants to be memorized rather than read, and it is a literary and intellectual work with a certain patriotic feeling. Pamukoğlu described the rebirth of a nation defeated in the First World War in his work. Ey Vatan, contains the views of a general who served in the Turkish Army for more than 30 years and saw fires in the Southeast, on the homeland, war and leadership, based on his experiences.